

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertantky:	Mgr. Lucie Novotná Krtoušová
Téma práce:	Teoretická koncepce odpovědnosti členů statutárního orgánu
Rozsah práce:	182 stran vlastního textu (tj. 430 186 znaků) a včetně seznamu literatury a cizojazyčného resumé 209 stran
Datum odevzdání práce:	31. 10. 2018
Školitel:	Doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.
Oponent:	Prof. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., S.J.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Disertační práce se v návaznosti na rekodifikované soukromé právo snaží „odpovědět na otázku, jaké požadavky lze klást na fyzické osoby, které vystupují jako členové statutárních orgánů právnických osob, a rekonstruovat odpovědnostní skutkovou podstatu, která se péče řádného hospodáře týká“. Autorka si pro svou práci tudíž vytyčila cíl mimořádně aktuální. Současně jde o téma judikaturou ani právní praxí doposud komplexně nevyřešené.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Odpovědnost členů statutárního orgánu za porušení péče řádného hospodáře představuje tradiční koncept práva obchodních korporací, byť se jedná samozřejmě o institut, který kontury práva obchodních korporací zřetelně překračuje. Jedná se o téma náročné ke zpracování, zejména má-li být kvalifikační práce přínosná.

S ohledem na aktuálnost zkoumaného tématu a spoustu otázek, které před českým právem leží, je předkládaná práce orientována do značné míry na komparaci zahraničních úprav. Autorka si jako své referenční kritérium pro srovnání české právní úpravy odpovědnosti statutářů vybrala korespondující právní úpravu Velké Británie a Spolkové republiky Německo. Vzhledem k tomu, že autoři rekodifikace soukromého práva se v řadě aspektů inspirovali právě právem britským a německým, je to velmi rozumná a pro čtenáře i zajímavá volba.

3. Formální a systematické členění práce

Práce se kromě úvodu a závěru člení na pět kapitol. Úvodní kapitola předkládané práce uvádí čtenáře do širšího kontextu struktury fiduciárních povinností uložených členům statutárních orgánů právnické osoby a ukazuje, že pod tento zastřešující pojem jsou v českém právu zahrnuty dvě odlišné povinnosti, a to povinnost péče a povinnost loajality. Tato kapitola dále nabízí srovnání povinnosti péče řádného hospodáře s povinností péče, znalostí a pečlivosti, která je zakotvena v britském zákonu o obchodních společnostech. Druhá kapitola nastiňuje funkci a charakter povinnosti loajality z hlediska konceptu fiduciárních povinností. Dále analyzuje právní úpravu zákazu konfliktu zájmů, jeho řešení a následky v rámci různých typů právnických osob. a srovnává ji s odpovídající britskou právní úpravou. Třetí kapitola osvětluje, co je pravidlo podnikatelského úsudku, k čemu se vztahuje a jaká je jeho osobní působnost. Autorka tak činí nejprve na základě českého právního řádu s tím, že je použita komparace s německou právní úpravou, neboť české pravidlo bylo touto úpravou silně inspirováno. Následně je ukázána britská právní úprava, která toto pravidlo neobsahuje, avšak soudní praxe se ve skutečnosti svojí zdrženlivostí pravidlu podnikatelského úsudku blíží.

Jádro práce se nachází ve čtvrté kapitole. Jejím cílem je zodpovědět otázku, zda se v případě odpovědnosti za jednání s péčí řádného hospodáře jedná o odpovědnost subjektivní či odpovědnost objektivní. Autorka zastává tezi, že pro vyřešení problému konstrukce soukromoprávní odpovědnosti za porušení péče řádného hospodáře je třeba se nejdříve zabývat otázkami, jak právnická osoba jedná, jak je jednání právnické osoby ovlivněno teoriemi právnických osob a jakým způsobem se teorie právnických osob projevují v platné právní úpravě. Zde je nutno ocenit, že autorka předestírá reprezentativní seznam relevantních názorů, které byly v české literatuře

k této otázce vysloveny, tyto názory kriticky analyzuje a nabízí vlastní stanovisko, které obhajuje koncept subjektivní odpovědnosti za jednání s péčí řádného hospodáře. Pátá kapitola popisuje odpovědnostní skutkovou podstatu, která se péče řádného hospodáře týká. Autorka podrobně analyzuje předpoklady vzniku povinnosti k náhradě škody dle § 2910 OZ na pozadí jeho inspiračního zdroje § 823 BGB, a to zejména protiprávnost a zavinění, jejich vzájemný vztah a jakou roli hraje v předpokladech vzniku povinnosti k náhradě škody standard péče řádného hospodáře. Práce je přehledně shrnuta v závěru.

4. Vyjádření k práci

Na práci především oceňuji, že autorka nejenomže rekapituluje závěry české, německé či britské doktríny, ale především se nebojí ke každému tématu zaujmout své vlastní stanovisko (třeba dodat, že ve svých závěrech k různým právním problémům je autorka principiální, důsledně se staví na východiska liberální, méně zasahující do autonomie účastníků korporálních právních vztahů). Musím konstatovat, že tento přístup není bohužel v našich disertačních pracích vůbec obvyklý (standardem bohužel stále je, že autor/ka rekapituluje všechny možné různé závěry, ale názor vlastní vůbec neukáže). Současně třeba zdůraznit, že to činí práci i mnohem čtivější. Oceňuji též přehlednost práce – každá kapitola je zakončena shrnutím, což je s ohledem na poměrnou komplikovanost zkoumané tematiky důležité.

Měl-li bych mít větší připomínku, kritizoval bych přílišný důraz na výklad samotných norem, souvisejících institutů a doktrín (což někdy Tomáš Richter trefně kritizuje jako „vakuovou analýzu práva“), a na druhou stranu jen malý důraz na fakticitu, tedy popis ekonomických a společenských problémů a zákonitostí, které právní normy musí řešit. Knize by prospělo, kdyby namísto suchopárného dogmatického rozboru právních předpisů a právních doktrín byla její metodologie více založena na zkoumání konkrétních ekonomických procesů a zákonitostí (aplikace *law and economics*, ekonomické analýzy práva). Jinak totiž použitelnost knihy bude omezena jepičím životem českých zákonů (byť snad nový občanský zákoník bude mít život přece jen delší). Mám-li citovat Tomáše Richtera, disertační práce by mohla být ukázkou předmětu jeho kritiky, že „česká právní věda ... zpravidla přistupuje k zásadním normativním otázkám korporálního práva v podstatě stejně, jak tomu bylo v Římě v roce 60 př.n.l. – tj. intuicí a nesystematickými odkazy na jakákoliv dostupná fakta“ (Tomáš Richter: *Kupónová privatizace a její vlivy na správu a financování českých akciových společností*. Praha: Karolinum 2005, s. 11). Autorka přitom ekonomickou analýzu práva a její potenciální význam pro svou práci zjevně zná (srov. s. 35 a text spojený s poznámkou č. 119).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl naplněn. Práce je komplexním zpracováním řešeného tématu.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Takto pojaté téma práce a způsob jeho zpracování je originální a doposavad v české literatuře po rekodifikaci civilního práva v podstatě nezpracované. Dizertační práce navazuje v dílčích úvahách a použitých zdrojích na autorčinu diplomovou práci, což nijak neovlivňuje původnost textu.
Logická stavba práce	Práce je logicky strukturovaná, je přehledná a čtenáři dobře přístupná. Jednotlivé kapitoly jsou obsahově i formálně vyvážené.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce obsahuje cca šest set poznámek pod čarou, obsahuje početný seznam české, německé a anglické literatury a judikatury. S prameny pracuje autorka korektně, v tomto směru nelze mít žádné zásadní výtky.

Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Analýza zkoumaných problémů jde do hloubky. Autorka nepředpojatě studuje množství zdrojů, vyrovnává se s názorovou pluralitou a nabízí vlastní názory, které jsou akceptovatelné.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Grafické úpravě práce nelze nic vytknout.
Jazyková a stylistická úroveň	Z jazykového hlediska práce plně ob stojí, text práce je bez chyb. Jako výtku bych vznesl místy obtížnější čtivost práce.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Jak jsem již uvedl shora, autorka v podstatě pomíjí ekonomickou analýzu práva. jen velmi letmo zmiňuje ekonomickou analýzu práva (*law and economics*). Ku prospěchu její práce by přitom bylo zaměřit pozornost právě i na tento soudobý směr právněteoretického zkoumání, jehož relevance je pro korporální právo nepochybná. Škola *law & economics* přináší právě pro oblast fiduciárních povinností členů statutárních orgánů obchodních korporací značné podněty, ať už jde o tradiční problém zmocnění, teorii transakčních nákladů apod. Autorce bych tedy položil otázku, jak je právněteoretický pojem „nákladů zmocnění“ relevantní pro její práci.

Jako druhou otázku bych vznesl názor autorky na kontraktaci mezi jednočlennou společností s ručením omezeným na jedné straně a jejím jediným společníkem a jednatelem na straně druhé. Jak se zde uplatní problematika konfliktu zájmů statutára? Srov. k tomu praktický problém řešený na půdorysu předchozí právní úpravy v rozsudku NSS ze dne 17.1.2019, čj. 10 Ads 284/2017-42 (pro akademickou korektnost nutno uvést, že jsem soudcem zpravodajem této věci).

Doporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
------------------------------------	--

V Praze dne 9. února 2019

Zdeněk Kühn
oponent